

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อประกอบการบรรยายเชิงพรรณนา กลุ่มประชากร คือ เด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดและถูกศาลตัดสินจำคุก (ฝึกอบรม) ขั้นต่ำ 6 เดือนขึ้นไปในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 209 ราย (ณ วันที่ 31 มีนาคม 2545) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS-Statistical Package for Social Sciences) เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

#### สรุปผลการวิจัย

##### 1. คุณลักษณะทางด้านประชากรและข้อมูลทั่วไปของประชากร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าและถูกจับกุมดำเนินคดี ซึ่งที่ศาลตัดสินฝึกอบรม (จำคุก) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 84.69 เป็นเพศหญิงเพียงร้อยละ 15.31 อายุต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ ร้อยละ 3.39 อายุ 14-20 ปี ร้อยละ 96.61 สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 48.80 รองลงมาคือจบประถมศึกษา ร้อยละ 25.84 ด้านอาชีพของบิดา-มารดา มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 51.20 เกษตรกรรม ร้อยละ 16.26 ค้าขาย 14.35 อาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 18.39 รายได้ของบิดามารดา มีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 45.46 รองลงมาเป็น 3,001-5,000 บาท คือร้อยละ 33.01 รายได้ 10,000 บาทขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 4.78 ด้านการพักอาศัยถูกจับกุมดำเนินคดี เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่กับบิดามารดาร้อยละ 51.20 อยู่กับเพื่อน 15.31 อยู่กับญาติ 11.96 การเสพยาบ้าของบุคคลในครอบครัว พบว่ามีบุคคลในครอบครัวที่เสพยาบ้า ร้อยละ 40.19 แยกเป็นพี่ ร้อยละ 19.14 ญาติ ร้อยละ 14.83 บิดา ร้อยละ 4.31 น้อง ร้อยละ 1.44 ส่วนมารดา ร้อยละ 0.48 ตามลำดับ

##### 2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้า

2.1 ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า พบว่า ในภาพรวมเด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าค่อนข้างดี คือ ร้อยละ 59.55

ด้านความรู้ที่เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ระดับดี คือ ความหมายของ ยาเสพติด ยาบ้าเป็นยาประเภทใด ผู้เสพยาบ้ามีโอกาสเกิดโรคแทรกซ้อนหรือไม่ สาเหตุของการ ติดยาบ้าคืออะไร สิ่งสำคัญที่สุดในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดคือข้อใด สำหรับความรู้ที่เด็ก และเยาวชนมีในระดับปานกลาง คือ การกล่าวถึงยาบ้าได้ถูกต้อง ลักษณะของยาบ้า ข้อความที่ กล่าวได้ถูกต้องเกี่ยวกับยาบ้า การป้องกันการเสพยาบ้าปัจจัยที่สำคัญคืออะไร และขั้นตอน การบำบัดรักษาประกอบด้วยขั้นตอนอะไรบ้าง

2.2 ทักษะการดูแลสุขภาพ เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามีทัศนคติ โดยรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.64

เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามีทัศนคติต่อดูแลสุขภาพในระดับดี คือ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการออกกำลังกายเป็นเรื่องเสียเวลา การรับประทานอาหารเนื้อ นม ไข่ ผัก ผลไม้ ทำให้ร่างกายมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค สามารถป้องกันโรคติดต่อได้ การออกกำลังกายทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียด ร่างกายแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า ท่านเป็นคน มองโลกในแง่ดี ไม่โกรธง่ายทำให้ไม่เครียด ท่านสามารถดูแลสุขภาพตนเองให้สมบูรณ์ แข็งแรง ไม่เจ็บป่วย การสวดมนต์ การทำสมาธิช่วยให้จิตใจสงบ เมื่อท่านไม่สบายใจท่านพูดคุยปรึกษานักจิตวิทยา ท่านพักผ่อนหย่อนใจ คลายความตึงเครียดด้วยการเล่นการพนันหรือ สารเสพติด บ้านที่สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะทำให้ป้องกันโรคได้ เวลาที่ท่านโกรธหรือ โมโห ท่านจะทำลายข้าวของ ทำร้ายผู้อื่นหรือทำร้ายตนเอง ท่านมักจะอ่านข่าวสาร พังวิทย์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ท่านมักจะสังเกตการเปลี่ยนแปลงหรืออาการ ผิดปกติของร่างกายอยู่เสมอ สำหรับทัศนคติต่อดูแลสุขภาพที่อยู่ระดับปานกลาง คือ อาหาร สุก ๆ ดิบ ๆ ทำให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ข้าพเจ้ามักทดลองในสิ่งที่ยังไม่รู้ แม้กระทั่งการลอง ยาเสพติด ท่านมักจะชอบเที่ยวกลางคืนกับเพื่อน ๆ เป็นประจำ เมื่อเกิดปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ ท่านจะหันเข้าหายาเสพติด ท่านไม่สามารถหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ดื่มสุราหรือของมีเมาได้ เมื่อต้องไปงานสังสรรค์หรืองานสังคม เมื่อท่านมีปัญหาเกี่ยวกับการเจ็บป่วย มักจะซื้อยามา รับประทานเอง และท่านยึดหลักธรรมศาสนา หรือปรัชญาในการดำเนินชีวิต

2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับยาบ้า เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับ ยาบ้า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.18

2.4 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า ส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวในระดับดี ร้อยละ 80.38

2.5 อิทธิพลของเพื่อน เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า พบว่า เพื่อนมีอิทธิพลในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.14

### การอภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ สามารถอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

#### 1. คุณลักษณะทางด้านประชากรและข้อมูลทั่วไป

คุณลักษณะทางประชากร จากผลการวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทา ชัยพิชิตพันธ์ (2541) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลธัญญารักษ์ พบว่า นักเรียนชายต้องการลดความทุกข์ไม่สบายใจน้อยกว่าผู้หญิงและมักเก็บความรู้สึกไว้คนเดียวจนอาจหาทางออกโดยการใช้อยาบ้า ส่วนระดับการศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แสดงให้เห็นว่ามีการใช้อยาบ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชนในระดับชั้นนี้ในโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประภาลี สุขพรรคณีย์ (2536 อ้างใน นันทา ชัยพิชิตพันธ์, 2541, หน้า 149) เรื่อง ลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่นที่พบว่านักศึกษาที่เริ่มเสพยาเสพติดจะเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนอยู่ในระดับต่ำ

ส่วนการพักอาศัยก่อนถูกจับกุมดำเนินคดีพบว่าเด็กและเยาวชนเกือบครึ่งของประชากรที่ศึกษาอาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา ซึ่งขัดกับแนวความคิดที่เชื่อว่าเด็กและเยาวชนจะติดสารเสพติดก็เนื่องจากสาเหตุหนึ่งคือครอบครัวแตกแยกกัน ทำให้น่าสนใจว่า แม้ว่าในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน แต่ก็ไม่สามารถร่วมมือกันให้การดูแลเอาใจใส่บุตรเท่าที่ควร ซึ่งอาจทำให้เด็กและเยาวชนหันไปเสพยาเสพติดได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ อังสนา เปตะนันท์ (2536) เรื่อง การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมสุดดมสารระเหยได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบคุมมากเกินไป หรือมีจะนั้นก็ปล่อยปละละเลย รวมทั้งที่บิดามารดาอารมณ์ไม่แน่นอน และกึ่งแก้ว โทษโกวิท และคณะ (2531) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ต้องโทษชายที่มีประวัติยาเสพติดจากทัณฑสถานขอนแก่น จำนวน 150 คน พบว่า ผู้ต้องโทษเกือบทุกรายตอบว่ามีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดี เช่น บิดามารดาทะเลาะกันเป็นประจำจนต้องแยกทางกัน

สำหรับอาชีพของบิดามารดาของเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมและรับจ้าง อาจทำให้ไม่ค่อยมีเวลาสอดส่องดูแลความประพฤติของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อาศัยอยู่หอพักกับเพื่อนในเขตเมืองเพื่อศึกษาเล่าเรียน ทำให้เด็กและเยาวชนห่างเหินพ่อแม่ ขาดการปรึกษาซึ่งกันและกัน บิดามารดาก็ต้องประกอบอาชีพ เด็กและเยาวชนเองก็อยู่ลำพังหรือไม่ก็อยู่กับเพื่อนเป็นส่วนใหญ่แทบจะครบถ้วน นอกจากนี้บิดามารดาอาจจะเครียดกับการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะในช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศไทยมีปัญหา และสภาพของสังคมแวดล้อมย่ำแย่วนใจ เด็กและเยาวชนอาจทำให้บิดามารดา มีอารมณ์หงุดหงิดได้ง่าย และไม่มีเวลาให้ความรักความอบอุ่นดังกล่าว

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังศึกษาเกี่ยวกับสมาชิกหรือบุคคลในครอบครัวเสพยาบ้า พบว่าเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกหรือบุคคลในครอบครัวเสพยาบ้า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนในกลุ่มนี้ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์เชิงบวกในครอบครัว ไม่ค่อยได้รับความอบอุ่นในครอบครัว จากการสัมภาษณ์พบว่าบิดามารดาของนักเรียนที่เสพยาบ้าจำนวนมากไม่มีเวลาในการอบรมดูแล และสอบถามทุกข์สุขของนักเรียนเท่าที่ควร นักเรียนจึงหันหลังให้ครอบครัวและไปคบเพื่อนที่เสพยาบ้าแทน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นันทา ชัยพิชิตพันธ์ (2540, หน้า 157) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าซ้ำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจิตเวช ซึ่งพบว่า นักเรียนที่เสพยาบ้าซ้ำส่วนใหญ่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวเสพยาบ้า

## 2. ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้เกี่ยวกับยาบ้า ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามีความรู้เกี่ยวกับยาบ้าพอใช้ถึงค่อนข้างดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพวกเขามีประสบการณ์ตรง อีกทั้งมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายถึงร้อยละ 74.6 ซึ่งพวกเขาได้เคยศึกษาในชั้นเรียนมาก่อน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญเมือง แก้วดำเกิง (2541, หน้า 123) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอ่างทอง ซึ่งกล่าวว่า ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะส่งผลแสดงพฤติกรรมอย่างไรก็ตามพฤติกรรมจะมีความยั่งยืนคงทนมากน้อยเพียงใด ความรู้ที่ถูกต้องถือเป็นปัจจัยประกอบที่สำคัญปัจจัยหนึ่ง

เมื่อพิจารณาความรู้รายข้อ พบว่า ข้อที่เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าตอบถูกน้อย มีดังนี้

ข้อที่ 3 “ข้อความใดกล่าวถึงยาบ้าได้ถูกต้อง” มีเด็กและเยาวชนตอบถูกเพียงร้อยละ 2.3 เท่านั้น ทั้งนี้ อาจจะมาจากการที่เด็กและเยาวชนที่เสพยาบ้าส่วนใหญ่ไม่เคยสนใจเกี่ยวกับลักษณะยาบ้าที่บริสุทธิ์ จากการสัมภาษณ์ประกอบพบว่า เด็กและเยาวชนไม่เคยสนใจอยากรู้เลยว่ายาบ้าในสภาวะบริสุทธิ์มีลักษณะอย่างไร ทราบแต่ลักษณะยาบ้าที่พวกเขาใช้อยู่ในปัจจุบันเท่านั้น

ข้อที่ 6 “การป้องกันการเสพยาบ้า ปัจจัยที่สำคัญคืออะไร” มีเด็กและเยาวชนตอบถูกเพียงร้อยละ 36.84 สอดคล้องกับการศึกษาของ ตระกูล ฉายแมน (2539, หน้า 17) เรื่องความตั้งใจในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากสารแอมเฟตามีนของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่พบว่า การใช้สารเสพติดของวัยรุ่น โดยเฉพาะวัยรุ่นในปัจจุบันซึ่งมีไม่น้อยที่เชื่อว่าการใช้สารแอมเฟตามีน (ยาบ้า) เป็นแฟชั่นที่โก้เก๋ เป็นการแสดงออกถึงการมีเอกลักษณ์ของตนเอง ทำให้ตนเองสามารถที่จะทำงานหรืออ่านหนังสือได้มากขึ้น เชื่อว่าการใช้สารแอมเฟตามีนไม่ใช่เรื่องเสียหาย แต่กลับเห็นว่าเป็นสิ่งดี

2.2 ทศนคติต่อการดูแลสุขภาพ พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการดูแลสุขภาพในระดับดี คือ เห็นว่าการดูแลสุขภาพของตนเองเป็นสิ่งที่ดี แต่ก็ยังมีพฤติกรรมที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าแม้จะมีความรู้ในระดับพอใช้ถึงค่อนข้างดี มีความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของยาบ้า แต่ไม่ได้ตระหนักถึงอันตรายจากการเสพยาบ้า ซึ่งอันตรายจากการเสพยาบ้าที่จะมีผลต่อร่างกายต้องใช้เวลานานพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ขวัญเมือง แก้วดำเกิง (2541, หน้า 124) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดอ่างทอง ที่พบว่าทัศนคติต่อการเสพยาบ้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการเสพยาบ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ โสภณ เมฆธรณ และคณะ (2539) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้แอมเฟตามีน (ยาบ้า) ของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ทัศนคติต่อแอมเฟตามีนมีความสัมพันธ์กับการใช้แอมเฟตามีนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และทัศนคติต้องพิจารณาร่วมกับบรรทัดฐานของสังคมและนิสัยของบุคคลนั้นด้วย (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2534)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า ซึ่งมีทัศนคติต่อการดูแลสุขภาพอยู่ในระดับดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกข้อคือข้อที่ 15 “ท่านไม่สามารถหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา หรือของมีเมาได้ เมื่อต้องไปงานสังสรรค์หรืองานสังคม” และข้อที่ 5 “ข้าพเจ้ามักจะทดลองในสิ่งที่ยังไม่รู้ แม้กระทั่งการลองเสพยาเสพติด” และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เห็นว่าการเสพยาบ้าเพียงเล็กน้อย ตนเองจะ

ไม่มีอาการผิดปกติทางร่างกาย ไม่มีอาการอยากยา แม้ไม่ได้เสพยาบ้าทุกวันก็สามารถอยู่ได้อย่างปกติ และไม่เห็นว่ามีสิ่งผิดปกติใด ๆ ต่อร่างกาย แต่ในความเป็นจริงผู้ที่เสพยาบ้าแม้ว่าจะเสพเพียงเล็กน้อยก็ตามก็จะทำให้ติดได้ และยังต้องเพิ่มปริมาณยาเสพติดให้มากขึ้นอีกด้วย ดังนิยามของ องค์การอนามัยโลก ที่กล่าวว่า ยาเสพติดเป็นยาซึ่งมีประสิทธิภาพในการสร้างสภาวะติดยาทางกายหรือทางใจหรือทั้งสองประการรวมกัน สภาพการติดยาเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันไป ตามชนิดของยา (วิชัย โปษยะจินดา, 2528 อ้างใน นันทา ชัยพิชิตพันธ์, 2541, หน้า 148)

2.3 การรับรู้ความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงยาบ้า จากการวิจัยพบว่า เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า มีการรับรู้ความสามารถของตนเองในอันที่จะหลีกเลี่ยงจากยาบ้าระดับปานกลาง ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นกลไกทางสติปัญญาที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลว่าจะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมหนึ่ง ๆ (Bandura, 1986) ดังนั้นถ้าหากสามารถทำให้พวกเขามีการรับรู้ความสามารถในการหลีกเลี่ยงยาบ้าในระดับสูงขึ้น น่าจะทำให้พวกเขาเลิกเสพยาบ้าได้ ดังเช่นการศึกษาของ วีรวรรณ สุธีรไกรลาศ ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาตัวแปรและความสามารถในการทำนายและความแปรปรวนของตัวแปรด้านภูมิหลัง และชีวสังคมกับลักษณะทางการต้านทานสารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า ผู้ที่มีความภูมิใจในตนเองสูงสามารถปฏิเสธการชักจูงเรื่องยาเสพติดจากเพื่อนได้ (วีรวรรณ สุธีรไกรลาศ, 2536)

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เด็กและเยาวชนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการหลีกเลี่ยงการเสพยาบ้าได้น้อย คือ เมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้นคือ ข้อที่ 6 “หากท่านไม่สบายใจ มีปัญหากับคนในครอบครัวและหาทางออกไม่ได้” เด็กและเยาวชนใช้วิธีเสพยาบ้าเป็นบางครั้งสูงถึงร้อยละ 64.59 และข้อที่ 3 “มารดาชอบตำหนิติเตียนว่าท่านไม่ชอบช่วยงานบ้าน” ใช้วิธีการเสพยาบ้าเป็นบางครั้ง ร้อยละ 60.77

ส่วนผลในการสัมภาษณ์ พบว่า เด็กและเยาวชนรู้สึกว่าตนเองถูกมองว่าเป็นคนไม่ดีและมีความคิดเกี่ยวกับตนเองว่ามีความว้าเหว่ ใจน้อย เบื่อหน่าย ขาดความรัก ไม่ได้ได้รับความยุติธรรม เดินทางผิด และมีความปรารถนาจะเป็นคนดี มีคนยอมรับ มีงานทำที่ดี และที่สำคัญ คือ ต้องการเลิกยาบ้าแต่ไม่สามารถทำได้ ซึ่งผลเหล่านี้ยืนยันผลจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่ได้อภิปรายมาแล้ว

กล่าวโดยสรุป ผู้ที่มีการมองตนในทางที่ดีจะเป็นผู้ที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด และควบคุมตนเองได้ด้วย

2.4 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า มีความสัมพันธ์กันในระดับดี ค่าเฉลี่ย 4.02 คือความสัมพันธ์ในลักษณะใกล้ชิด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันบีบบังคับให้ทั้งบิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้งสองคน ถึงแม้ว่าจะอยู่ด้วยกันก็ตาม ประกอบกับพวกเขามีเพื่อนในวัยเดียวกัน อาจจะชักชวนกันไปทดลองยาบ้าด้วยความอยากรลอง อีกทั้งครอบครัวของพวกเขาอาจจะอยู่ในบริเวณหรือแหล่งที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าทั้งชายและเพศ เด็กและเยาวชนบางคนบิดามารดาให้เงินไว้ในขณะที่ตนเองออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งอาจจะทำให้เวลาที่พวกเขามีปัญหาหรือต้องการคำปรึกษาไม่อาจจะพึ่งใครได้ จึงหันไปหาเพื่อนในวัยเดียวกันแทน สอดคล้องกับการศึกษาของ อังสนา เปตะนันท์ (2536) เรื่อง การศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า เด็กที่มีพฤติกรรมสุดโต่งสารระเหยได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบควบคุมมากเกินไป หรือมีเจตนาที่ปล่อยปละละเลย บิดามารดามีอารมณ์ไม่แน่นอน

ผลจากการสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนเพื่อประกอบการพิจารณาผลในเชิงปริมาณจำนวน 16 ราย ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่า เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้า 7 ราย เป็นครอบครัวที่แตกแยก จำนวน 1 ราย ที่อาศัยอยู่กับพี่ชายและพี่สาวเนื่องจากบิดาถูกจับกุมดำเนินคดี อยู่เรือนจำในข้อหาขายยาเสพติด และมารดาได้หายออกจากบ้าน อย่างไรก็ตามมีเด็กและเยาวชนให้สัมภาษณ์ว่ามารดามีนิสัยจู้จี้ ขี้บ่น พุดซ้ำ ๆ ซาก ๆ ทำให้ลูกไม่พอใจ ทั้ง ๆ ที่รักมารดา สอดคล้องกับการศึกษาของ ผจจจิต อินทสุวรรณ และคณะ (2539) เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการติดยาเสพติดของเยาวชน พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวมารดามีบทบาทสำคัญที่สุดในแง่ของการให้ความรัก ความอบอุ่นและการเป็นที่พึ่งพิงทางใจ

ผลการวิจัยครั้งนี้ให้ข้อมูลที่ละเอียดขึ้นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว นั่นคือมารดามีบทบาทสำคัญที่สุดในครอบครัว ในแง่ของการให้ความรัก ความอบอุ่น ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าสู่วังวนของยาบ้า

2.5 อิทธิพลของเพื่อน ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าได้รับอิทธิพลจากเพื่อนค่อนข้างสูง ซึ่งทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนก็ได้ระบุถึงอิทธิพลของเพื่อนในการชักจูงให้บุคคลกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ (Cohen, 1955 อ้างใน ผจจจิต อินทสุวรรณ และคณะ, 2539, หน้า 10) ซึ่งอาจเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนขาดความรัก

ความอบอุ่นจากครอบครัว จึงหันหน้ามาปรึกษาเพื่อน ซึ่งเพื่อนก็เป็นผู้ที่อยู่ในวันเดียวกัน พูดคุยกันรู้เรื่องมากกว่า เข้าใจปัญหามากกว่า แต่เพื่อนกับตนเองก็มีประสบการณ์ ในการดำเนินชีวิตมาพอ ๆ กัน เพราะฉะนั้นเมื่อมาขอคำตอบ ขอคำปรึกษาจากเพื่อนก็จะได้คำตอบหรือการชักชวนให้ไปหาสิ่งทดแทนในสิ่งที่ตนขาดหายไป เช่น ถ้ามีเรื่องกลุ้มใจก็จะขจัด ความกลุ้มใจโดยการเสพยาบ้า เพื่อให้ลืมทุกข์ ความกลัดกลุ้มใจ เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษา ของ โสภะ ชูพิชัยกุล และคณะ เรื่อง การแพร่ระบาดของการติดสารเสพติดในเด็กและเยาวชน ผ่านชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีเพื่อนส่วนใหญ่ใช้สารเสพติดและเพื่อนที่ใช้สารเสพติดเป็นผู้ชักจูงให้ใช้สารเสพติด และสอดคล้องกับการศึกษาของ ปราณีต ปียสิรานนท์ (2540) ที่ได้ทำการการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของเด็กและเยาวชน ในรายงานการจำแนกประเภททางจิตวิทยาของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสียหายและครึ่งหนึ่งคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สมศักดิ์ โควสุภัทร (2541) เรื่อง ความซุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติดของผู้ต้องขังชายในเรือนจำจังหวัดหนองคาย ก่อนเข้าเรือนจำ พบว่า ผู้ที่มีเพื่อนใช้สารเสพติดจะมีการใช้มากกว่ากลุ่มเพื่อนที่มีเพื่อนไม่ใช้สารเสพติด และแรงจูงใจที่มีต่อการใช้สารเสพติด คือ การไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน ตลอดจนการกระทำตามเพื่อน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า อิทธิพลของเพื่อนมีในกลุ่มวัยรุ่นทั่วไป แต่โอกาสที่บุคคลจะคบเพื่อนแบบใดเป็นสิ่งที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ตลอดจนครู-อาจารย์ต้องช่วยดูแลเอาใจใส่ และให้คำแนะนำ นอกจากนั้นบิดามารดาควรปลูกฝังความคิดในทางที่ถูกให้กับลูก สอดส่องดูแลให้บุตรของตนเองคบแต่เพื่อนที่ดีตั้งแต่ยังเด็กด้วยบรรยากาศแห่งความรักและเข้าใจ เพื่อเป็นการนำพาให้เด็กและเยาวชนรอดพ้นจากยาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้าตลอดไป

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในส่วนของผู้เสพยาบ้า จากการศึกษพบว่าเด็กและเยาวชนเสพยาบ้า เนื่องจากสภาพจิตใจไม่เข้มแข็งพอ การมีเพื่อนสนิทที่เสพยาบ้าและสภาพแวดล้อมทางสังคม หมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งเป็นสังคมที่เด็กและเยาวชนอยู่อาศัยแต่มีการผลิต มีการจำหน่ายอยู่ ในส่วนเด็กและเยาวชนควรปฏิบัติดังนี้

เด็กและเยาวชนจะต้องหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสพยาบ้าอยู่ และต้องไม่เข้าไปในแหล่งที่มีการจำหน่าย หรือสถานที่ที่เอื้อให้เกิดความรู้สึกอยากเสพยาบ้า โดยการรักษาทัศนคติของเพื่อน

## 2. ในส่วนของครอบครัว

2.1 บิดามารดาควรร่วมมือกันสร้างบรรยากาศอันอบอุ่นภายในบ้านให้ลูกได้ฟังฟังได้อย่างปลอดภัยทั้งกายและใจ เป็นที่ปรึกษา รับฟังปัญหาของลูกอย่างเข้าใจและใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์

2.2 ควรมีการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว หรือระหว่างครอบครัวอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง หรือมีโอกาสหาครอบครัวทำกิจกรรมในลักษณะครอบครัวสัมพันธ์ที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น

## 3. ในส่วนของหน่วยงานทั้งที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงและโดยอ้อม

### 3.1 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

3.1.1 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีเฉพาะสถานแรกรับ จะต้องจัดกิจกรรมด้านทักษะชีวิต ให้ครอบครัวมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีทั้งสถานฝึกและอบรมและสถานแรกรับ จะต้องใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาด้านยาเสพติดอย่างบูรณาการด้านความรู้องค์รวม การใช้วิธีการอาชีวบำบัด และจะต้องมีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ด้วย

## ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยแบบเจาะลึกเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเสพยาบ้าของเด็กและเยาวชน ในปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่น อิทธิพลของเพื่อน เป็นต้น

2. งานวิจัยในลักษณะที่เป็นโครงการหรือชุดฝึกอบรมที่จะพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กเพื่อให้เด็กสามารถหลีกเลี่ยงยาเสพติดได้ ซึ่งอาจจะช่วยให้เด็กและเยาวชนไม่ไปติดยาเสพติดและติดแล้วไม่ติดซ้ำซาก

3. ควรจัดเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งต่อไปแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้เอื้อต่อการเปิดเผยข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเป็นจริงมากที่สุด